

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/78/2021
Identifikačné číslo spisu: 7202899395
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7202899395.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Mgr. Michal Osifčín - Allservis, s miestom podnikania Donská 6, Košice, IČO: 36 356 235, zastúpený KAIFER advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Fibichova 11, Košice, IČO: 36 861 561, proti žalovanému: Mesto Košice, so sídlom v Košiciach, Trieda SNP 48/A, IČO: 00 691 135, o zaplatenie 29.795,68 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 12 C 931/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 1. júla 2020, sp. zn. 3 Co 345/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 1. júla 2020, sp. zn. 3 Co 345/2018, a rozsudok Okresného súdu Košice II z 10. apríla 2018, č. k. 12 C 931/2002-690, zrušuje a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1 Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí tretím) z 10. apríla 2018, č. k. 12 C 931/2002-690, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal (po pripustení návrhu na zmenu žaloby), po žalovanom (pôvodne od Bytový podnik mesta Košice) zaplatenia sumy 894 913,30 Sk s príslušenstvom a sumy 106 254 Sk s príslušenstvom, a to z dôvodu nezaplatených poplatkov za dodávané služby, spojené s užívaním bytu za odvody do fondu prevádzky, údržby a opráv domu, a správcovský poplatok za obdobie od 1.1.2001 do 31.8.2002.

1.2 Svoje rozhodnutie odôvodnil absenciou aktívnej vecnej legitímácie žalobcu. Konštatoval, že zmluvu o výkone správy z 20.11.2000 (z ktorej žalobca odvodzoval svoj nárok) uzatvorilo Združenie Prvá Košická správcovská. Podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „ZoVB“) správcom domu mohla byť iba fyzická osoba, podnikateľ alebo právnická osoba. No keďže združenie podľa § 829 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) nemá právnu subjektivitu, dospel k záveru, že zmluva o výkone správy z 20.11.2000 uzavretá medzi Prvou košickou správcovskou a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov je zmluvou neplatnou. Preto nemohli vyplývať pre žalobcu žiadne práva ani z dohody o vyporiadaní a vystúpení zo združenia zo dňa 27.12.2001, keďže združenie nebolo nositeľom žiadnych práv a povinností z uvedenej zmluvy o výkone správy. Vo vzťahu k pasívnej vecnej legitímácii - Mesta Košice v spore konštatoval, že súd prvej inštancie vec správne právne posúdil podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, v

znení účinnom od 1.1.2002 do 30.6.2009 a dospel k správne mu záveru, že BPMK (Bytový podnik Mesta Košice) bol pasívne legitimovaný v spore, len čo sa týka vlastníkov neprevedených bytov, pričom Mesto Košice zastupuje ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov, a preto aktívna legitímácia v spore svedčí správne ostatným vlastníkom bytov a nebytových priestorov s tým, že Mesto Košice môže zastupovať len vlastníkov neprevedených bytov v znení správnej pasívnej vecnej legitímácie. So zreteľom na vznesenú námietku premlčania, vzhľadom aj na dátum podania žaloby a pripustenie žalovaného, t.j. Mesto Košice do konania na pojednávaní konanom dňa 26.2.2010, je podľa súdu prvej inštancie uplatnený nárok voči Mestu Košice titulom nedoplatkov spočívajúcich v dodávaných službách, ako aj nákladov spojených s užívaním bytu za odvody do fondu prevádzky, údržby a opráv domu a nároku na správcovský poplatok za obdobie od 1.1.2001 do 31.8.2002 premlčaný, titulom uplatneného nároku v zmysle ust. 10 ods. 1 zákona č. 183/1992 Zb. a § 451 ods. 1, 2 OZ.

2

2.1 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 1.7.2020, sp. zn. 3 Co 345/2018, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.2 Konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec správne právne posúdil a s odôvodnením jeho rozhodnutia, ktoré považoval za dostatočné a presvedčivé, sa v celom rozsahu stotožnil. Odvolacie námietky žalobcu vyhodnotil ako neopodstatnené a dodal, že v spore nie je daná aktívna legitímácia žalobcu, keďže pramení z neplatných úkonov tak, ako na to poukazoval správne aj súd prvej inštancie v odôvodnení (bod 28. jeho rozsudku), keďže združenie podľa § 829 ods. 2 OZ nemá právnu subjektivitu, a preto aj zmluva o výkone správy zo dňa 20.11.2000 medzi Združením Prvá Košická správcovská, ktoré nemá právnu subjektivitu a vlastními bytov a nebytových priestorov je zmluvou neplatnou, čím pre žalobcu nemohli vyplývať žiadne práva ani z dohody o vyporiadaní a vystúpení zo združenia zo dňa 27.12.2001, keďže podľa odvolacieho súdu správcou mohla byť len fyzická alebo právnická osoba spĺňajúca definíciu podnikateľa podľa § 2 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. (ďalej len „ObZ“) za podmienky, že má v predmete činnosti alebo v predmete podnikania správu a údržbu bytového fondu, ktorú žalobca a ani združenie jednoznačne nespĺňa. Rovnako treba dodať, že správou domu sa rozumie obstarávanie služieb a tovaru, ktorými správca alebo spoločenstvo zabezpečuje pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome s tým, že správu domu vykonáva len spoločenstvo alebo správca s tým, že vlastníci bytov a nebytových priestorov nesmú na správu domu dohodnúť súčasne viaceré formy, keďže na správu v jednom dome môže byť uzavretá zmluva len s jedným správcou alebo len jedna zmluva o spoločenstve a ak boli uzavreté zmluvy v rozpore s týmto princípom, je platná zmluva o výkone správy alebo zmluva o spoločenstve uzavretá ako prvá, pričom ostatné zmluvy dohodnuté na správu domu, ako aj iné zmluvy v praxi najčastejšie príkazné či mandátne sú uzavreté v rozpore s týmto princípom (§ 6 ods. 2, 3 ZoVB), a preto sú neplatné. Nakoľko žalobca nemá postavenie spoločenstva alebo správcu, ktorým môže byť len právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ, ktorá má v predmete podnikania alebo v predmete činnosti správu a údržbu bytového fondu a ani združenie (§ 8 ods. 1 ZoVB) s odkazom na ust. § 829 OZ, tak žalobca nemá aktívnu vecnú legitímáciu v spore, tak ako to správne konštatoval aj súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku.

2.3 Odvolací súd dodal, že spoločenstvo vlastníkov je právnická osoba „sui generis“ založená len na účely správy bytového domu a správcou môže byť akákoľvek fyzická alebo právnická osoba spĺňajúca definíciu podnikateľa podľa § 2 ods. 1 ObZ za podmienky, že má v predmete činnosti alebo v predmete podnikania správu a údržbu bytového fondu s tým, že správca je rovnako zapísaný aj do zoznamu správcov, zdôraznil, že v danom prípade nemohol žalobca svoju aktívnu legitímáciu odvodzovať od právneho nástupníctva správcu Ing. Jozefa Murína, s ktorým v roku 2000 sa spoločne združil pod označením Združenie Prvá Košická správcovská ako aj od uzavretia zmluvy o výkone správy s vlastními bytov a nebytových priestorov na ul. Meteorová 1 v Košiciach, ktorá nadobudla účinnosť dňa 01.01.2001, keďže Prvá Košická správcovská nie je právnickou osobou ani fyzickou osobou, ale je len združením, ktoré nemá spôsobilosť na práva a povinnosti (§ 829 ods. 2 OZ), pričom z § 834 a nasl. OZ jednoznačne vyplýva, kto mal oprávnenie konať v mene združenia, čím je spochybnené právne nástupníctvo žalobcu po správcovi Ing. Jozefovi Murínovi, s ktorým do dňa 1.1.2002 tvoril združenie a

od toho dátumu mal prevziať všetky záväzky a práva zo zmlúv uzatvorených týmto správcom pod označením Združenie Prvá Košická správcovská. Podľa odvolacieho súdu, keďže aktívna legitímácia žalobcu nevyplynula, so zreteľom na uplatnený nárok, zo žiadneho zákonného ustanovenia, žalobca tak v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, nakoľko združenie, ktoré je bez právnej subjektivity, nemohlo prevádzať práva a záväzky na iné osoby, t.j. na žalobcu, nakoľko podľa odvolacieho súdu na strane žalobcu mali vystupovať vlastníci bytov a nebytových priestorov na ulici Meteorová č. 1 v Košiciach a nie žalobca. Uzavrel, že so zreteľom na to, že vo veci nie je daná správna aktívna vecná legitímácia žalobcu, tak ďalšie odvolacie námietky týkajúce sa pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, premlčania nároku považoval za nedôvodné, rovnako tiež za nedôvodné považoval námietky týkajúce sa dôvodnosti preskúmania uplatneného nároku žalobcu.

1. 1.

3.1 Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť, ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP a tiež z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) uplatnil svoju revíziu kompetenciu a aby dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

3.2 Žalobca v súvislosti s porušením práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) poukazoval na nedostatočné odôvodnenie odvolacieho súdu, keď sa odvolací súd nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami žalobcu, ktoré boli pre posúdenie veci rozhodujúce. Odôvodneniu súdu prvej inštancie vyčítal nedostatok vecnosti, považoval ho za vágne a zmätočné. Súd sa nevysporiadal so všetkými právne relevantnými argumentmi žalobcu týkajúcimi sa danosti jeho aktívnej vecnej legitímácie v spore ani s ďalšími podstatnými námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní ohľadom pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, premlčania nároku, prípadne presného oznámenia predmetu uplatneného nároku.

3.3 Podľa žalobcu odôvodnenie odvolacieho súdu postráda vecnosť, považoval za vágne a zmätočné, keďže odvolací súd sa nevysporiadal so všetkými jeho právne relevantnými argumentmi, a to v spojení s príslušnými právnymi normami, o ktoré žalobca opiera svoje tvrdenie o danosti aktívnej vecnej legitímácie na jeho strane v tomto spore. Za absolútne neprijateľný považoval záver odvolacieho súdu, že zmluvu o výkone správy mal uzavrieť subjekt bez právnej subjektivity, t. j. Združenie Prvá Košická správcovská. V predmetnej právnej veci sa jednalo o písomnú zmluvu, t. j. právny úkon, pri ktorom niet pochybnosti, že tento úkon vykonal, resp. zmluvu o výkone správy podpísal Ing. Jozef Murín, a teda subjekt označený v zmluve o výkone správy menom a identifikačným menom - IČO: 32 514 344, ktoré bolo zapísané v živnostenskom registri.

3.4 Žalobca poukázal, že už súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnemu skutkovému zisteniu ohľadom toho, kto s vlastníkmi bytov a nebytových priestorov v bytovom dome na Mierovej ulici č. 1 v Košiciach uzavrel zmluvu o výkone správy, pričom z odôvodnenia súdu prvej inštancie je zrejmé, že súd sa vôbec nezaoberal ani tým, kto zmluvu o výkone správy na strane správcu podpísal. Napriek tomu, že uvedené skutočnosti namietal žalobca už v odvolacom konaní, nevzal odvolací súd túto argumentáciu žalobcu vôbec na zreteľ. Vo vzťahu k uvedenej nesprávosti poukázal na to, že žalobca sa s Ing. Jozefom Murínom, IČO: 32 514 344, dňa 1.5.2000 spoločne združili, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie účelu, a to spoločného podnikania v oblasti správy nehnuteľností (ďalej aj „Zmluva o združení“), a že žalobca a Ing. Murín, t. j. účastníci tohto združenia sa dohodli, že pre označenie spoločných aktivít, t. j. činností na dosiahnutie dohodnutého účelu budú používať označenie PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ, ako aj svoje meno a IČO, aby bolo nepochybné, že získaný majetok, resp. pohľadávky z uzavretej Zmluvy o výkone správy sa delia medzi účastníkov zmluvy o združení rovnakým dielom, ako aj, že zo záväzkov vzniknutých voči tretím osobám z uzavretej Zmluvy o výkone správy sú zaviazaní účastníci zo Zmluvy o združení spoločne a nerozdielne. Uvedené vyplýva aj z príslušných právnych noriem OZ (§ 834 OZ až § 835 OZ) ako aj zmluvy o združení.

3.5 Namietaný záver odvolacieho súdu ohľadom subjektu (združenia bez právnej subjektivity), ktorý mal podpisovať Zmluvu o výkone správy je teda podľa žalobcu mylný až absurdný a tiež rozporný s bežným správaním sa osôb združených v združeníach bez právnej subjektivity, kedy takto združené osoby pri označovaní svojich osôb pripájajú k svojmu označeniu označenie združenia, aby bolo už na prvý pohľad nepochybné v súvislosti, s ktorou činnosťou vznikajú uvedené práva a záväzky. Na

podporu svojej argumentácie tiež poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 83/2001, 32 Odo 119/2003, 29 Odo 83/2001)

3.6 Žalobca taktiež v súvislosti s vadou množnosti podľa § 420 písm. f/ CSP namietal, že by zmluvu o výkone správy uzavrelo združenie a tiež, že by zmluva o výkone správy z 20.11.2000 bola zmluvou neplatnou. Súdom oboch inštancií vyčítal, že sa nezaoberali tým, kto zmluvu o výkone správy na strane správcu podpísal. Napriek tomu, že uvedené namietal žalobca už v odvolacom konaní, nevzal odvolací súd túto argumentáciu na zreteľ. Podľa žalobcu zo zmluvy o výkone správy vyplýva, že ju podpísal existujúci subjekt, a to Ing. Jozef Murín, označený IČO: 32 514 344, ako fyzická osoba podnikateľ a ako člen združenia bez právnej subjektivity. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 83/2001 a 2 Cdo 1174/1999 týkajúcich sa problematiky konania účastníkov združenia podľa § 829 OZ. Za nesprávny taktiež považoval právny záver súdov, že pre žalobcu nemohli vyplývať ani žiadne práva z dohody o vyporiadaní a vystúpení zo združenia z 27.12.2001. Pričom argumentoval, že v spore je jeho aktívna legitímácia nepochybná.

3.7 Danosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vzhliadal v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli riešené, a to podľa žalobcu otázka aktívnej vecnej legitímácie v spore žalobcu, závisiaca podľa žalobcu od otázky, či účastníci združenia konajúci pod spoločným menom konajú samostatne ako podnikatelia - fyzické osoby. Žalobca konkrétne považoval za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, keď odvolací súd zastal záver (bod 32. napadnutého rozsudku), „že vo veci nie je daná aktívna legitímácia žalobcu, keďže pramení z neplatných úkonov tak ako na to poukazoval správne aj súd prvej inštancie v odôvodnení v bode 28 napadnutého rozsudku, keďže združenie v zmysle ust. § 829 ods. 2 OZ nemá právnu subjektivitu a preto aj zmluva o výkone správy zo dňa 20.11.2000 medzi Združením Prvá Košická správcovská, ktorý nemá právnu subjektivitu a vlastními bytov a nebytových priestorov je zmluvou neplatnou, čím pre žalobcu nemohli vyplývať žiadne práva ani z dohody o vyporiadaní a vystúpení zo združenia zo dňa 27.12.2001.“

3.8 Za nesprávne tiež považoval právne posúdenie odvolacieho súdu, keď zastal záver (bod 35. napadnutého rozsudku) že „žalobca tak v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, nakoľko združenie, ktoré je bez právnej subjektivity, nemohlo prevádzať práva a záväzky na iné osoby, t. j. na žalobcu, nakoľko podľa odvolacieho súdu na strane žalobcu mali vystupovať vlastníci bytov a nebytových priestorov, nakoľko podľa odvolacieho súdu na strane žalobcu mali vystupovať vlastníci bytov a nebytových priestorov na ulici Mierová č. 1 v Košiciach a nie žalobca.

3.9 Podľa dovolateľa nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacieho súdu spočíva v tom, že odvolací súd síce aplikoval v predmetnej veci správny právny predpis, a to zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestoroch v spojení s vybranými ustanoveniami OZ upravujúcimi združenia, no nesprávne ich interpretoval, keď dospel k vyššie uvedeným záverom. Jediným správnym záverom je, že Mgr. Michal Osifčín - Allservice, t. j. žalobca sa stal aj oprávneným z pohľadávok vzniknutých zo Zmluvy o výkone správy, pričom aktívna legitímácia žalobcu pri uplatňovaní nárokov - plnenia voči žalovanému za rok 2001 a 2002, vyplýva to jednak z ust. § 834 a § 835 OZ s analogickým použitím ustanovení o solidárnosti veriteľov obsiahnutých v ustanovení § 512 a nasledujúcich OZ, z Dohody o vysporiadaní a vystúpení zo združenia a zo zmluvného postúpenia pohľadávok.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že rozhodnutia súdov oboch nižších inštancií považuje za vecne správne a dovolacie námietky žalobcu za neopodstatnené. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné ale tiež dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna

úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti konkrétnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Žalobca konkrétne prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolací súd sa v prvom rade venoval namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní (§ 440 CSP).

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa stranám znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4 Cdo 140/2019 alebo sp. zn. 4 Cdo 120/2019).

11.1 Právo na spravodlivý proces je o. i. naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo, že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

11.2 K porušeniu tohto práva tak môže dôjsť aj tým, že zistenie skutkového stavu je prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť - ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a z nich urobenými skutkovými zisteniami (porov. I. ÚS 6/2018), alebo tým, že prijaté právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, resp. že z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývajú (porov. I. ÚS 243/07).

11.3 Zásada viazanosti zisteným skutkovým stavom (§ 442 CSP) neznamena, že najvyšší súd je viazaný takou interpretáciou dôkazu, ktorá v sebe obsahuje ničím nepodloženú účelovo vytvorenú domnienku, ktorej jediným cieľom je vylúčiť danosť nároku. Rovnako túto zásadu nemožno interpretovať ako nemožnosť najvyššieho súdu reagovať na zjavný, ničím neodôvodnený, a preto arbitrárny skutkový omyl. Povinnosťou najvyššieho súdu je v takom prípade pristúpiť k preskúmaniu práva na spravodlivý proces z hľadiska arbitrárnosti vyvođeného skutkového záveru z dôkazu, z ktorého bol vyvođený opačný záver, ako z neho v skutočnosti vyplýva (III. ÚS 104/2022).

11.4 V takýchto prípadoch podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní skutkového stavu rešpektoval ústavno-procesné zásady (ako napr. zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto chybné rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4 Cdo 88/2019).

12.1 Ústavný súd Slovenskej republiky sa vo svojej judikatúre opakovane vyjadroval k nutnosti

maximálneho rešpektu k princípu autonómie vôle, a to osobitne pri posudzovaní zmlúv všeobecnými súdmi. Pritom dôvodil, že autonómia vôle predstavuje elementárnu podmienku fungovania právneho štátu (I. ÚS 242/2007, I. ÚS 243/2007) s tým, že ide o jeden z prejavov viazanosti štátnej moci zákonom (čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd). V súkromnoprávnej sfére nie každý rozpor so zákonom má za výsledok absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Zmyslom ochrany legality v súkromnoprávnej sfére je ochrana súkromnoprávnych vzťahov, teda predovšetkým ochrana zmluvných vzťahov podľa zásady „pacta sunt servanda“ (zmluvy sa majú dodržiavať).

12.2 Skutočnosť, že autonómia vôle je bezprostredne aplikovateľná (a voči štátnej moci vynútiteľná), sa potom prejavuje v tom, že ak súd interpretuje v súdnom konaní medzi účastníkmi uzavretú zmluvu, musí k nej pristupovať nie tak, že táto má byť bezchybná, ale tak, že v nej (prostredníctvom nej) jednotlivец vyjadril, čo chce (resp. to, čo chcel) dosiahnuť. Súd musí pri riešení sporu identifikovať ekonomický účel právneho konania (zmluvy) a túto hospodársku funkciu sa snažiť zachovať (a to samozrejme ale len vtedy, ak taký hospodársky účel zmluvy neodporuje zákonu, dobrým mravom a pod.).

13.1 Z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, i judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky, zaoberajúcej sa otázkou platnosti, resp. neplatnosti právnych úkonov za situácie, ak sú identifikačné údaje jedného z účastníkov právneho úkonu uvedené nepresne a tiež ku konaniu účastníkov združení, ktorá za použitia interpretačného a argumentačného pravidla komparatívneho výkladu, odvíjajúceho sa od príbuznosti právnych poriadkov, je aplikovateľná aj v slovenskom právnom prostredí, vyplýva, že:

13.2 „Nepresnosti v označení účastníka zmluvy nespôsobujú neplatnosť zmluvy, ak je nepochybné, kto zmluvu uzavrel; platí to pre akýkoľvek právny úkon“ (porov. R 9/2002, 1 Obdo V 2/2006).

13.3 „Váda v označení osoby, ktorá je účastníkom zmluvy, nespôsobuje sama osebe neplatnosť tejto zmluvy, ak možno z celého obsahu právneho úkonu jeho výkladom (§ 35 ods. 2 OZ), poprípade objasnením skutkových okolností, za ktorých bol právny úkon uskutočnený, zistiť, kto bol účastníkom zmluvy“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2 Cdo 386/96).

13.4 „Váda v označení právnickej osoby, ktorá je účastníkom zmluvy, nemá za následok nedostatok jej legitímácie v spore, ak z obsahu zmluvy možno zistiť, kto bol jej účastníkom“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 395/2000).

13.5 „Ak uvedie v písomnom právnom úkone obchodná spoločnosť alebo iný podnikateľ svoje obchodné meno nepresne alebo neúplne, nemožno z toho dôvodne vyvodzovať, že by právny úkon uskutočnil niekto iný (od neho odlišná obchodná spoločnosť, iná právnická osoba, poprípade fyzická osoba). Opačný názor by mal za následok, že by právny úkon bol pričítaný niekomu, kto ho neuskutočnil; v prípade, že by nepresne neho neúplne uvedené obchodné meno nezodpovedalo žiadnej obchodnej spoločnosti alebo inému podnikateľovi, by potom znamenal, že právny úkon vlastne nebol - hoci došlo k prejavu vôle smerujúcemu k právnemu úkonu - uskutočnený. V skutočnosti ide o vadu prejavu vôle, ktorá spôsobuje, ak ju nemožno odstrániť pomocou výkladu (§ 266 Obchodného zákonníka, § 35 ods. 2 a 3 OZ), neplatnosť právneho úkonu (§ 37 ods. 1 OZ)“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 315/2001).

13.6 „Kto koná menom neexistujúcej obchodnej spoločnosti, je z daného konania zaviazaný sám“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 292/2009).

13.7 „Ak sa podnikateľ - fyzická osoba stane účastníkom združenia podľa § 829 a nasl. OZ, môže i naďalej podnikáť a robiť právne úkony vo svojom mene. Zo záväzku voči tretím osobám sú účastníci združenia zaviazaní spoločne a nerozdielne len v prípade, že účastník združenia robí právny úkon, ktorý takýto záväzok zakladá, pod spoločným menom združenia“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Cdo 3861/2010).

13.8 Nesprávnosť alebo neúplnosť v označení osoby, ktorá urobila právny úkon, nespôsobuje sama o sebe jeho neplatnosť, ak z celého obsahu prejavu vôle, jeho výkladom, prípade objasnením skutkových okolností, za ktorých bol právny úkon vykonaný, možno zistiť, kto bol jeho účastníkom (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 32 Odo 119/2003).

13.9 Účastníci združenia v zmysle ustanovenia § 829 a nasl. OZ môžu činiť právne úkony voči tretím osobám pod spoločným (i fantazijným) menom združenia (§ 10 ods. 2 obchodného zákonníka). (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 83/2001).

13.10 Pokiaľ konajú podnikatelia - fyzické osoby - ako účastníci združenia podľa ustanovenia § 829 OZ pod spoločným menom združenia, konajú ako podnikatelia - fyzické osoby - a nie „menom“ združenia či „za“ združenie, pretože toto združenie, nemá spôsobilosť k právam a povinnostiam (právnou subjektivitu), a nie je teda právnickou osobou; spoločné meno (združenia) spoločne podnikajúcich osôb je označením týchto právnických osôb (Najvyšší súd Českej republiky, sp. zn. 29 Cdo 1174/1999).

14. V posudzovanom spore žalobca vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP v prvom rade považuje za celkom nesprávny, mylný až absurdný čiastkový skutkový záver súdu prvej inštancie (ktorý prebral aj odvolací súd) o tom, kto s vlastníkmi bytov a nebytových priestorov uzavrel zmluvu o výkone správy v bytovom dome na Mierovej ulici 1 v Košiciach. Podľa súdov oboch inštancií uvedenú zmluvu o výkone správy uzavrel subjekt bez právnej subjektivity - združenie založené podľa § 829 OZ - Združenie Prvá Košická správcovská. Na základe uvedeného čiastkového skutkového záveru potom obidva sudy zhodne dôvodili, že pre žalobcu nemohli vyplývať žiadne práva ani z Dohody o vyporiadaní a vystúpení zo Združenia zo dňa 27.12.2001 (č. l. 32), v znení jej Dodatku č. 1 z 1.2.2002 (č. l. 33) ako i Zmluvy o postúpení pohľadávky zo 4.2.2002 (č. l. 84), ktorých predmetom malo byť o. i. vyporiadanie práv a povinností z uvedenej zmluvy o výkone správy medzi účastníkmi združenia. Keďže podľa súdov žalobca nebol nositeľom ním tvrdených práv zo zmluvy o správe, žalobu zamietli z dôvodu nedostatku jeho aktívnej vecnej legitímácie.

15. Preskúmaním Zmluvy o výkone správy č. 1 (č. l. 5) uzavretej medzi správcou a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov dovolací súd zistil, že v jej úvode je správca identifikovaný nasledovne - SPRÁVCA: PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ, Sídlo: Hrnčiarska č. 2, 040 01 Košice, zastúpená: Ing. Jozef Murín, IČO: 32 514 344. V závere zmluvy sa nachádza nasledovná identifikácia podpisujúceho za správcu - Ing. Jozef MURÍN, Za správcu - zmluvná strana 1. Nečitateľný podpis je doplnený nasledovnou pečiatkou: PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ, správa nehnuteľností, Hrnčiarska č. 2, 040 01 Košice, IČO: 32 514 344.

16. Z uvedeného je zrejmé, že pri vyhotovovaní zmluvy skutočne došlo k niektorým nesprávnostiam. Spôsob používania spoločného označenia vyplýva z bezsubjektívnej povahy združenia. Účastník združenia by mal pri právnych úkonoch používať spoločné označenie združenia takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že úkon robí ako účastník združenia. Za formálne správne preto nemožno považovať také použitie spoločného označenia združenia, ktoré vzbudzuje dojem, že ide o subjekt práva.

17. Preto ani v konkrétnom prípade nemožno považovať za správne, ak v úvode predmetnej zmluvy o výkone správy je uvedené spoločné označenie združenia - PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ - s tým, že je zastúpená: Ing. Jozefom Murínom. Práve formulované zastúpenie združenia navodzuje dojem, že zmluvu o združení uzavrelo združenie PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ ako subjekt práva. V posudzovanom prípade by napríklad za správne a vhodné bolo možné považovať použitie spoločného označenia združenia nasledovne správca: Ing. Jozef Murín ako účastník združenia PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ (v tejto súvislosti viď tiež článok publikovaný v Bulletine Slovenskej advokátskej komory (Stančáková, A. K niektorým otázkam postavenia účastníkov združenia bez právnej subjektivity (I. časť). In Bulletin Slovenskej advokátskej komory. č. 12/2012.), v ktorom sa jeho autorka venuje problematike označovania združenia a postaveniu účastníkov združenia a argumentuje obdobným spôsobom).

18. Pochybnosti vyvoláva aj uvedenie (v záhlaví zmluvy aj na jej konci) sídla združenia obdobne ako keby išlo o právnickú osobu/obchodnú spoločnosť (§ 2 ods. 2 Obchodného zákonníka) a tiež identifikačného čísla organizácie (IČO), ktoré navodzujú dojem, že právny úkon urobila právnická osoba. No z výpovede samotného svedka Ing. Jozefa Murína tak ako je zaznamenaná v zápisnici o pojednávaní z 23.1.2018 (č. l. 648), že účastníci združenia vykonávali činnosť v prenajatej kancelárii na Hrnčiarskej ulici, a teda pokiaľ ide o sídlo na Hrnčiarskej 2 treba pod ním rozumieť sídlo v jeho materiálnom zmysle, teda sídlo ako miesto skutočného výkonu podnikateľskej činnosti účastníkov združenia. Rovnako je zrejmé, že v záhlaví a závere zmluvy (pri podpise) uvedené IČO patrilo pánovi Ing. Jozefovi Murínovi - podnikateľovi zapísanému v živnostenskom registri ako účastníkovi združenia.

19. Napriek uvedeným nesprávnostiam pri označovaní účastníka zmluvy o združení spôsobujúcou pochybnosť o tom, kto ju uzavrel, bolo povinnosťou súdov interpretovať zmluvu o správe rešpektujúcu zásadu preferencie výkladu v prospech platnosti právneho úkonu pred jeho neplatnosťou (I. ÚS 640/2014, 4 Cdo 95/2019).

20. Ak predmetnú zmluvu o správe podpísal Ing. Jozef Murín, ktorý bol v tom čase členom združenia Združenie PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ spolu s Ing. Michalom Osifčinom, ktoré podľa zistení súdov vzniklo v máji 2020 (bod 28. rozsudku súdu prvej inštancie) a súdy mali na výber medzi interpretáciou a) že zmluvu o správe uzavrelo Združenie PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ ako non-subjekt alebo interpretáciou, b) že zmluvu o správe uzavrel Ing. Jozef Murín ako člen združenia PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ, bolo povinnosťou súdov aj v nadväznosti na vyššie uvedenú judikatúru z obsahu zmluvy a z okolností jej uzavretia dospieť k záveru, že napriek tomuto pochybeniu právny úkon za správcu uzavrel Ing. Jozef Murín ako člen združenia. Ak kvôli ničomu inému, tak práve preto, že Združenie PRVÁ KOŠICKÁ SPRÁVCOVSKÁ ako združenie podľa § 829 a nasl. OZ nemalo právnu subjektivitu vystupovať v zmluvnom vzťahu, preto Ing. Jozef Murín nemohol konať v mene združenia, alebo za združenie, no právny úkon urobil ako fyzická osoba - podnikateľ pod spoločným menom združenia.

21. Zhrnúc uvedené dovolací súd dospel k záveru, že hodnotenie skutkového stavu súdmi nižších inštancií, ak na základe vykonaného dokazovania dospeli k záveru, že predmetnú zmluvu o správe uzavrelo združenie bez právnej subjektivity - Združenie Prvá Košická správcovská, a v tom dôsledku je zmluva absolútne neplatná, je prima facie natoľko chybné, že by k nemu pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov a ich spravodlivého posúdenia nemohli nikdy dospieť. V konaní teda došlo k extrémnemu rozporu medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami (a na ich podklade prijatými právnymi závermi), čím bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces a zároveň naplnený dovolací dôvod podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f/ CSP.

22. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f/ CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd však na okraj považuje za potrebné súdom oboch inštancií opätovne pripomenúť viaceré rozhodnutia ústavného súdu (napr. I. ÚS 243/07, I. ÚS 242/07, IV. ÚS 15/2014), z ktorých vyplýva, že prílišný právny formalizmus a prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti (autonómie vôle) podľa čl. 2 ods. 3 ústavy. Ústavný súd tiež opakovane zdôrazňuje, že jedným zo základných princípov výkladu zmlúv je priorita výkladu, ktorý nevedie k neplatnosti zmluvy, pred takým výkladom, ktorý vedie k neplatnosti, ak do úvahy prichádzajú obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom nezakladajúcim jej neplatnosť, preto nie je ústavne konformná a je v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcimi z čl. 1 ústavy (k tomu pozri I. ÚS 242/07, I. ÚS 243/07, IV. ÚS 340/2012). Ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva) ústavný súd hodnotil aj rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli zákony a podzákonné úpravy (vrátane noriem týkajúcich sa výkladu alebo platnosti právneho úkonu) interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, napr. v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 1735/07, I. ÚS 26/2010).

23. Z tohto dôvodu dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu a rovnakou vadou postihnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2 a § 450 CSP) s tým, že súdy oboch nižších inštancií sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na

ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.